

Setkání vodohospodářů při příležitosti Světového dne vody 2015

Svaz vodního hospodářství ČR spolu s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí uspořádal dne 20. března 2015 v Kongresovém centru Praha v pořadí již 20. celostátní setkání vodohospodářů při příležitosti Světového dne vody.

Slavnostního setkání vodohospodářů se v letošním roce zúčastnilo 170 zástupců státní správy, vodohospodářských podniků a společností z oborů vodovodů a kanalizací a vodních toků, a dále inženýrských a projektových firem. Účastníci byli i partneři, kteří podpořili letošní společenské akce k příležitosti Světového dne vody a to koncert v Lichtenštejnském paláci a tradiční reprezentační ples na Žofině. Stejně jako v minulém roce se v rámci tohoto setkání uskutečnilo předání ocenění vítězům soutěže „Vodohospodářská stavba roku 2014“.

Úvodem slavnostního setkání přivítal účastníky slavnostního setkání **předseda představenstva Svazu vodního hospodářství ČR Petr Kubala** a představil česné předsednictvo, ve kterém zasedli zástupci dalších organizátorů setkání – Mgr. Richard Brabec, ministr životního prostředí, Ing. Aleš Kendík, náměstek ministra zemědělství a Prof. Dr. Miroslav Kyncl, místopředseda SOVAK ČR.

Poté se představil svým vystoupením **ministr životního prostředí Richard Brabec**, který připomněl téma letošního Světového dne vody – „Voda a udržitelný rozvoj“ resp. „Voda pro budoucnost“. Zdůraznil význam vody pro život, který je však jinak vnímán ve vyspělé Evropě, kde je relativní „vodní blahobyt“ a ve velké části rozvojového světa, která trvale trpí problémy nedostatku vody, jak z hlediska potřebného množství, tak i kvality. I v naší zemi, která se často označuje jako „střecha Evropy“, ze které veškerá pramenící voda odtéká do řek sousedních zemí, musíme s vodou hospodařit a snažit se ji chránit pro budoucí generace. Musíme se proto vyhnout necitlivým zásahům do přirozeného vodního prostředí a adaptovat se na současné extrémní střídající se období průchodu povodní a sucha s negativními dopady na mnohé sektory hospodářství, zejména na průmysl a zemědělství i na oblast životního prostředí. Vzhledem k tomu, že problematiku sucha a extrémních hydrologických jevů bude nutno v budoucnu koncepčně řešit, došlo k dohodě Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství na ustavení pracovní skupiny VODA - SUCHO. Oba rezorty připraví do poloviny tohoto roku zásadní materiál pro jednání vlády ČR, který navrhne příslušná legislativní, technická, organizační a environmentální opatření.

Po mistru životního prostředí přivítal přítomné vodohospodáře **náměstek ministra zemědělství Aleš Kendík**. Téma „Voda a udržitelný rozvoj“ je stále aktuální a především znamená potřebu trvale chránit vodní zdroje pro budoucí využití. Připomněl situaci roku 1997, kdy jsme byli zaskočeni průběhem katastrofální povodně a teprve návazně koncepčně připravovali opatření k ochraně před povodněmi. Abychom podobně nebyli překvapeni dopady příchodu možného mimořádně suchého období, je třeba připravovat příslušná strategická opatření již v předstihu. V té souvislosti opět připomněl význam pracovní skupiny VODA - SUCHO, která připravuje koncepční dokument k předložení vládě ČR. Zmínil i některá významná technická opatření, jejichž přípravu sleduje Ministerstvo zemědělství, např. projekt nádrže s protipovodňovým účinkem „Nové Heřmínovy“ nebo protipovodňová opatření v „Pobečví“.

Závěrem informoval o materiálu projednaném vládou ČR o novém uspořádání systému regulace oboru vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu a přijatých budoucích krocích.

Předseda představenstva SVH ČR Petr Kubala ve svém příspěvku „Současný stav vodního hospodářství z pohledu SVH ČR“ se nejprve zabýval současnými prioritami, které Svaz VH sleduje v souladu se svým posláním a materiálem přijatým Svazem na valné hromadě – „Aktuální zaměření činnosti SVH ČR do roku 2015“. Svaz pokračuje v intenzivní komunikaci s Ministerstvem zemědělství i s Ministerstvem životního prostředí, s cílem pozitivně ovlivňovat vodohospodářskou legislativu. Letos se např. SVH ČR podařilo dojednat s Ministerstvem životního prostředí úpravu novely zákona o odpadech, která umožní nakládat s vytěženými sedimenty z vodních toků nikoli pouze jako s odpadem, ale i jako se surovinou pro další použití, zejména jejich ukládání zpět na zemědělskou půdu, odkud většinou pochází, tak i ve stavebnictví. Aktivně se SVH ČR podílel i na projednávání novely vyhlášky o plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik a novely prováděcí vyhlášky k zákonu o vodovodech a kanalizacích.

V průběhu podzimu 2014 i v letošním roce se členové Svazu aktivně účastnili na přípravě nového Operačního programu Životní prostředí pro období 2014 – 2020. Pro vodní hospodářství znamená tento program velkou příležitost. Cílem Svazu je, aby zejména projekty zaměřené na výstavbu a obnovu vodovodů a kanalizací, na ochranu před povodněmi či revitalizace přinášely co nejvyšší efekt a aby představovaly pro investory zajímavou příležitost.

Mezi stěžejní koncepční aktivity ve vodním hospodářství patří plánování v oblasti vod. Na webových stránkách všech státních podniků Povodí, Ministerstva zemědělství, Ministerstva životního prostředí a krajských úřadů, včetně webových stránek SVH jsou vyvěšeny k připomínce návrhy plánů dílčích povodí, národních plánů povodí a plánů pro zvládání povodňových rizik. Připomněl, že každý zájemce má možnost až do 22. června 2015 vyjádřit své stanovisko k plánům a zaslat své připomínky.

V souvislosti s heslem letošního Světového dne vody „Voda a udržitelný rozvoj“, řekl: *„V našich podmínkách by to pro nás nemělo být nic tak moc nového. Nejsem si ale vůbec jistý, zda ho chápeme v naší společnosti správně, nebo zda dokonce není toto heslo pouhou proklamací. Máme to štěstí, že dosud žijeme ve „vodním blahobytu“, což se na druhou stranu projevuje negativně v tom, že se nám nedaří projednávat a prosazovat nezbytná opatření k zabezpečení dostatku vody v budoucnu. Veškeré studie nasvědčují tomu, že doba, kdy začne být vody nedostatek, nemusí být tak daleko a opatření, která jednou zcela jistě budou potřeba, nepůjdou realizovat tak rychle. Je zřejmé, že se nedaří dostatečně působit na veřejnost, aby si uvědomila všechny souvislosti spojené s vodou a její dostupností. Velmi proto vítám ustavení meziresortní pracovní skupiny VODA – SUCHO, která se touto problematikou od loňského října zabývá.“* A uzavírá, *„společnost si musí umět odpovědět na otázku, co od vody vlastně chce? Vzhledem k protichůdným požadavkům obyvatel i s ohledem na krátkodobé lokální zájmy, ale i z důvodu, že jsme dosud nezažili skutečný nedostatek vody, si společnost stále na tuto otázku nedokáže jednoznačně odpovědět. Právě problematiku sucha a extrémních hydrologických jevů bude nezbytně odpovědně řešit, se všemi, i ne zrovna příjemnými doprovodnými jevy. Motto Voda a udržitelný rozvoj znamená, že musíme myslet i na budoucí generace, protože zatím tomu tak úplně není... Právě při řešení této problematiky předpokládám uplatnění odborné erudice členů Svazu vodního hospodářství. Protože pokud zůstaneme bez vody, nepůjde vyřešit vůbec nic...“*

Předseda SVH ČR dále konstatoval k tématu letošního SDV – „voda pro budoucnost“, jak je problematika „hodnoty vody“ v České republice často odlišně vnímána na různých úrovních zájmů. Připomněl problém prosazování výhledových koncepčních opatření na některých úřadech státní správy nebo na dotčených obcích. Jako příklad uvedl proces prosazování „výhledových vodních nádrží“, ale zmínil též též problémy procesu přípravy projektů pro zvýšení retence vody v krajině nebo protipovodňových opatření.

Závěrem zdůraznil i jeden z cílů, které si SVH ČR do budoucna vytknul, a to „Osvěta a vzdělávání mládeže“. Představil populární film určený nejen mládeži s názvem „Lovci záhad – kde se bere povodeň?“, který byl promítnut po přestávce slavnostního setkání.

Následně se slova ujal **místopředseda představenstva SOVAK ČR Miroslav Kyncl** s referátem na téma „Hlavní problémy oboru vodovodů a kanalizací“. Přiblížil hlavní směry činnosti SOVAK ČR, který má v současné době 114 řádných členů a 131 členů mimořádných. Řádní členové SOVAK ČR zásobují kvalitní pitnou vodou přes 9 milionů obyvatel, odvádějí odpadní vody téměř od 8 milionů obyvatel a 94 procent těchto odpadních vod čistí. Na konkrétních technických ukazatelích prokázal, že Česká republika patří v oblasti zásobování pitnou vodou, odvádění a čištění odpadních vod k nejvyspělejším státům Evropy.

Na úseku zásobování pitnou vodou:

- z celkového počtu 6 253 obcí je na veřejný vodovod napojeno 5 116 obcí, resp. 9,9 mil obyvatel, což je téměř 94% obyvatel ČR,
- průměrná specifická potřeba vody v roce 2013: pro domácnosti 87,1 l/os/den, celkem 131,1 l/os/den,
- ztráty vody v trubní síti v roce 2013 - v průměru 17,9 %, na 1 zásobovaného obyvatele – 30 l/os/den.

Z celkového souboru 840 740 dat překračovalo v roce 2013 limitní hodnoty podle vyhlášky pouze 2,15% údajů při hodnocení všech sledovaných ukazatelů kvality. Při hodnocení ukazatelů zdravotně významných či ovlivňujících sensorické vlastnosti pitné vody bylo překročení limitů zjištěno u 1,13% případů.

Na úseku odvádění a čištění odpadních vod:

- v domech napojených na veřejnou kanalizaci bydlí 8,8 mil. obyvatel, což je téměř 83 % všech obyvatel ČR,
- počet obyvatel bydlících v domech připojených na kanalizaci ukončenou čistírnou odpadních vod je 8,3 mil., tj. cca 78,7 %.

Co pro obor vodovodů a kanalizací i členy SOVAK znamená „udržitelný rozvoj“ je především zajištění důsledné obnovy a modernizace infrastruktury včetně finančního zajištění a dále prosazování přijatých koncepcí rozvoje vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu.

V rámci slavnostního setkání dále vystoupili vrchní ředitel sekce vodního hospodářství Ministerstva zemědělství Aleš Kendík a v zastoupení náměstka ministra životního prostředí Jana Kříže ředitel odboru fondů EU Jaroslav Michna.

Náměstek ministra zemědělství Aleš Kendík představil aktuální témata vodního hospodářství řešená za uplynulý rok na Ministerstvu zemědělství. Nejprve shrnul vydání následujících právních předpisů:

- novela zákona o vodovodech a kanalizacích (zákon č. 275/2013 Sb.) v platnosti od 1.1. 2014,
- vyhláška č. 252/2013 Sb., o informačním systému veřejné správy,
- vyhláška č. 414/2013 Sb., o vodoprávní evidenci,
- novela vyhlášky č. 24/2011 Sb., o plánech povodí a plánech pro zvládnutí povodňových rizik,
- novela vyhlášky č. 428/2001 Sb. (k zákonu o vodovodech a kanalizacích).

Dále připomněl stav odstraňování škod z červnové povodně 2013; byly evidovány škodní protokoly za více než 2,1 mld. Kč, v oboru vodovodů a kanalizací za 1,3 mld. Kč.

Na úseku realizace staveb na ochranu před povodněmi informoval o prodloužení II. etapy Programu prevence do konce roku 2014. Dosud bylo z tohoto programu investováno celkem 579 akcí (387 stavebních a 192 projektových akcí) za cca 11,2 mld. Kč.

Konstatoval, že zvýšenou pozornost je třeba věnovat problematice sucha, jehož riziko je letos reálné, což dokladoval některými aktuálními sledovanými údaji:

- 40x nižší zásoby sněhové vody oproti normálu,
- 90 % sledovaných vrtů indikuje pokles úrovně hladiny podzemní vody,
- průtoky vodních toků dosahují 40–60 % dlouhodobého průměru.

Závěrem náměstek ministra Aleš Kendík uvedl některé současné priority v oblasti vodního hospodářství:

- zajistit pokračování přípravy staveb, které zabezpečí retenci vody (nádrže Nové Heřmínovy, Mělčany, Teplice),
- orientovat program Prevence před povodněmi na zvýšení retence – a pokud bude možné, též na překlenutí sucha,
- zajistit podporu rozvoji moderních úsporných závlahových systémů,
- v rámci pozemkových úprav vytvářet podmínky pro omezení eroze a zvýšení retence odtoku.

Ředitel odboru fondů EU Ministerstva životního prostředí Jaroslav Michna nejprve informoval o **dosavadním přínosu Operačního programu životní prostředí (OPŽP)** ke zkvalitnění infrastruktury vodovodů a kanalizací. Uvedl, že v rámci dobíhajícího programového období 2007 – 2013 bylo vystavěno:

3609 km nového i rekonstruovaného kanalizačního potrubí,
582 km nového i rekonstruovaného vodovodního potrubí,
240 nových a rekonstruovaných čistíren odpadních vod.

Z 633 identifikovaných aglomerací chybí odpovídající ČOV u 11 aglomerací a všechny aglomerace nad 10 000 EO mají zajištěno terciální čištění.

K 19. 1. 2015 bylo na úseku vodovodů a kanalizací schváleno celkem 885 projektů za 46,5 mld. Kč, v oblasti ochrany před povodněmi celkem 625 projektů za 2,9 mld. Kč.

Dále Jaroslav Michna přiblížil **aktuální stav přípravy nového programového období OPŽP 2014 – 2020**. Sdělil, že do konce června lze očekávat schválení OPŽP Evropskou komisí a ještě do konce března bude dokončena řídicí dokumentace programu a budou vyhlášeny první výzvy.

Uvedl též zaměření prioritní osy (PO) 1 týkající se „vody“, včetně plánované alokace finančních zdrojů v jednotlivých „specifických cílech“:

- 1.1 Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod (alokace 9,6 mld. Kč; 45 % PO1)
- 1.2 Zajistit dodávky pitné vody v odpovídající jakosti a množství (alokace 3,2 mld. Kč; 15 % PO1)
- 1.3 Zajistit povodňovou ochranu intravilánu (alokace 6,4 mld. Kč; 30 % PO1)
- 1.4 Podpořit preventivní protipovodňová opatření (alokace 2,1 mld. Kč; 10 % PO1)

S odkazem na již zveřejněný programový dokument OPŽP – 7.verze a dále na Pravidla pro žadatele a příjemce (zveřejněny budou do konce března) uvedl detailně pro jednotlivé specifické cíle - 1.1 až 1.4 prioritní osy 1:

- podporované aktivity (projekty),

- typy příjemců,
- kritéria přijatelnosti a
- způsobilé a nezpůsobilé výdaje.

Ohledně **financování projektů vodovodů a kanalizací** informoval o změně metody výpočtu finanční podpory, neboť dosud používanou metodu výpočtu „finanční mezery“ bude aplikován výpočet pomocí „paušální sazby“, což zajišťuje téměř nulovou chybovost při výpočtu výše dotace. Je třeba počítat s tím, že celková dotace projektů nového programového období bude činit v průměru 63,7% ze způsobilých výdajů. Z Přílohy č. 6 OPŽP 2014 – 2020 vyplývá i povinnost zajištění udržitelnosti projektu, která je provázána s metodou výpočtu vodného a stočného.

Ředitel Jaroslav Michna dále informoval o připravovaném zjednodušení pro žadatele a příjemce podpory spočívající v jednoduchosti a srozumitelnosti dokumentace, a že bude vydán jen jeden dokument řídící dokumentace (Pravidla) spojením bývalého Implementačního dokumentu a Pravidel pro žadatele a příjemce spolu se současným zrušením Směrnic MŽP.

Nově se připravuje i **nová Strategické řízení výzev** tak, že budou informace o výzvách poskytovány předem, v dostatečné míře a dostatečném časovém předstihu, a to až do roku 2018.

Strategický realizační plán bude zpřesňován pro každý rok implementace. Soutěžní výzvy budou vypisovány s nastavenou bodovou prahovou hranicí a předem jasně stanovenou finanční alokací.

Ministerstvo předpokládá i lepší osvětu na úseku veřejných zakázek. Pro veřejné zakázky malého rozsahu budou zpracovány vzorové dokumenty a předpokládá se vydání katalogu nejčastějších pochybení. Připravuje se ex-ante kontrola zadávací dokumentace a ex-post kontrola výběrového řízení pouze u projektů nad 200 mil. Kč. U ostatních projektů se bude provádět pouze ex-post kontrola výběrového řízení.

Při **hodnocení projektů** se předpokládá:

- zvýhodnění projektových žádostí ve vysokém stupni připravenosti projektu,
- důslednější přístup k posuzování projektu a ukončení administrace v případě neplnění podmínek ,
- důraz na kvalitativní stránku projektu a co největší ekologický přínos.

Závěrem upozorňuji zájemce o prezentace vystupujících, že je naleznou na stránkách www.svh.cz.

Letošní setkání vodohospodářů splnilo své odborné i společenské poslání a zájem účastníků potvrdil jeho opodstatněnost.